

УДК 371.134

DOI <https://doi.org/10.32689/2522-4603.2024.4.6>**Роман СВИСТОВИЧ**

кандидат юридичних наук, доцент, завідувач кафедри «Правознавство» Житомирського інституту ПрАТ «ВНЗ «Міжрегіональна Академія управління персоналом»
ORCID: 0009-0005-5057-6133

СОЦІАЛЬНІ, СІМЕЙНІ ТА ІНШІ МАСОВІ ЗАХОДИ, ЯКІ ПРОВОДЯТЬСЯ В УКРАЇНІ І НЕ МАЮТЬ ПОЛІТИЧНОГО ЕКОНОМІЧНОГО ЧИ ІНШОГО ПІДґРУНТЯ

У науковій статті встановлено, що в Україні досить часто проводяться різноманітні масові заходи. При цьому більша частина з них не має відповідного політичного, економічного, релігійного чи іншого підґрунтя. Зазначені заходи в переважній більшості не впливають на суспільні процеси, проте вони є важливими для життя, настрою та змін окремих індивідумів. Зазначені заходи в переважній більшості плануються і вони проводяться під контролем державних або громадських організацій. У проведенні зазначених заходів можуть брати великі групи людей, але вони можуть проходити і при невеликій кількості присутніх.

Обґрунтовано, що разом з проведенням зазначених заходів відбуваються певні зміни у соціальному або сімейному стані громадян, одруження, святкування окремих подій і пам'ятних дат. В окремих випадках такі заходи намагаються використовувати політичні партії та рухи, але в переважній більшості вони проводяться без впливу політиків, релігійних діячів та інших осіб. Окремі соціальні масові заходи виникають стихійно, наприклад, великі черги за допомогою або скупчення людей перед прибуттям поїздів та т. ін.

Визначено, що під соціальним сімейними та іншими масовими заходами потрібно розуміти форму функціонування соціуму, що характеризується необхідність дотримання певних традицій, наприклад, весільні обряди, початок нового навчального року у школах чи його закінчення та т. ін.

Здійснено висновок, що соціальні, сімейні та інші масові заходи в окремих випадках можуть стати детонатором для їх переростання у агресивні масові заходи, наприклад, непорозуміння в чергах, які призводять до бійок, непорозуміння між футбольними фанатами після проведення футбольних матчів та т. ін. Соціальні масові заходи є необхідними для здійснення тих чи інших напрямів забезпечення населення, а також підтримання певних культурних сімейних та інших традицій.

Ключові слова: соціальні масові заходи, історія сімейних масових заходів, відмінність соціальних масових заходів від інших масових заходів, система сімейних та інших соціальних масових заходів, охорона публічного порядку та публічної безпеки під час проведення соціальних масових заходів.

Roman Svystovych. SOCIAL, FAMILY AND OTHER MASS EVENTS THAT ARE HELD IN UKRAINE AND DO NOT HAVE A POLITICAL, ECONOMIC OR OTHER BASIS

The scientific article established that various mass events are held quite often in Ukraine. At the same time, most of them do not have an appropriate political, economic, religious or other basis. In the vast majority of these measures do not affect social processes, however, they are important for the life, mood and changes of individual individuals. The majority of these events are planned and conducted under the control of state or public organizations. Large groups of people can take part in these events, but they can also be held with a small number of people present.

It is substantiated that together with the implementation of these events, there are certain changes in the social or family status of citizens, marriages, celebrations of certain events and commemorative dates. In some cases, such events try to use political parties and movements, but in the vast majority they are carried out without the influence of politicians, religious figures and other persons. Some social mass events arise spontaneously, for example, long lines for help or crowding of people before the arrival of trains, etc.

It was determined that social family and other mass events should be understood as the form of functioning of society, which is characterized by the need to observe certain traditions, for example, wedding ceremonies, the beginning of a new academic year in schools or its end, etc.

It was concluded that social, family and other mass events in some cases can become a detonator for their development into aggressive mass events, for example, misunderstandings in queues that lead to fights, misunderstandings between football fans after football matches, etc. Mass social events are necessary for the implementation of certain areas of providing for the population, as well as maintaining certain cultural family and other traditions.

Key words: social mass events, history of family mass events, difference of social mass events from other mass events, system of family and other social mass events, protection of public order and public safety during social mass events.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. Масові заходи в Україні вже давно перестали бути чимось цікавим. Як і в кожній демократич-

ній країні в Україні проводяться різноманітні масові заходи і участь у їх проведенні для громадян України не обмежується крім спеціальних обставин або станів (наприклад, воєнний стан). найбільш поширеними масовими

заходами на сьогодні в Україні є політичні та релігійні масові заходи. Проте слід зазначити, що досить часто проводяться й інші масові заходи такі як соціальні сімейні та т. ін.

Проблемою вивчення таких масових заходів є те, що вони проводяться без особливої реклами та відповідного висвітлення в засобах масової інформації. Разом з тим вони відіграють досить важливу роль в суспільстві. Адже завдяки проведенню таких заходів певною мірою підтримуються сімейні традиції та відбувається виховання молодого покоління. Досить великий вплив зазначені заходи здійснюють на культурний рівень нас, а також на пряму впливають на забезпечення людей всім необхідним.

Таким чином вивчення та аналіз соціальних та сімейних масових заходів є необхідним у зв'язку з тим, що вони в переважній більшості не аналізувалися та не вивчалися.

На сьогодні є також важливим реформування українського законодавства з метою приділення уваги саме соціальним і сімейним масовим заходам, адже в Конституції України визначено, що Україна є соціальною державою

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми і на які спирається автор, виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми, котрим присвячується означена стаття. Теоретичною основою статті є широкий спектр наукових і законодавчих джерел. Основними з них є закони та інші нормативні акти, які регулюють проведення тих чи інших соціальних масових заходів. Питання масових заходів розглядали Букач, Т.С., Кубіцький С.О., Семігіна Т.В., Анпілогова Б.Ю.

Висвітлення інших видів соціальних масових заходів представлено публікаціями Йовенко Л.І., Терешко І.Г., Баличевої Л.В.

Використовувався також інформаційно-аналітичний матеріал, який висвітлює різні аспекти проведення соціальних, сімейних та інших масових заходів

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою пропонованого наукового дослідження є обґрунтування впливу соціальних масових заходів на стан суспільства, а також на забезпечення основних прав і свобод громадян України

Проблема перебування людини в соціумі її забезпечення та комфортність є досить давньої проблемою, на яку звертали увагу багато дослідників. Питання захисту людини саме в суспільстві від свого зародження привертала увагу теоретиків і практиків різних рівнів

і напрямків, особливо психологів, соціологів, педагогів, управлінців, вивчалася і вивчається з різних напрямків, є об'єктом багатьох наукових дискусій. З накопиченням практичного досвіду дослідницький інтерес до цього соціального феномену відповідно наростає. Сьогодні у світі створена певна база літератури з різних аспектів соціальної роботи та проведення соціальних масових заходів [1, 2].

В Україні та у науковій літературі прикладний інтерес до цієї проблеми став проявлятися після розвитку відповідних державних інститутів та прийняття відповідного законодавства. Особливо важливими питання соціального захисту стали сьогодні, коли країна знаходиться в стані війни і зафіксовано велику кількість вимушених переселенців, осіб, які втратили житло та інше майно або отримали поранення та ушкодження

Історія формування соціальних масових заходів бере свій початок у давнину, коли у Вавилоні, Греції, Китаї, Ізраїлі, Індії, Франції, Англії з'явилися коди справедливості, які закликали людей до любові до ближнього, турботі про бідних, а також різні закони, що охороняли особу. Соціальна допомога розглядалася як релігійний обов'язок людини, своєрідна релігійна активність, спрямована на перетворення світу за образом і подобою Божою, займалися нею в основному священники.

Благодійна діяльність у ранній період розглядалася як релігійний обов'язок людини, велася переважно священнослужителями. Першим документальним свідченням державної турботи про людей, які потребували допомоги, вважають договір 911 р. князя Олега з греками, в якому містилися моменти, що відносяться (за сьогоднішніми мірками) до соціального захисту. Як і в інших країнах, в Україні протягом століть благодійну роботу вели церкви та монастирі [3].

Поступово у масових заходах щодо соціального забезпечення стала брати участь держава. Перші елементи соціального захисту з'явилися у Німеччині наприкінці ХІХ ст., коли держава почала виділяти кошти різні соціальні програми. Почався перехід соціальних функцій суспільства до держави. Термін «соціальний захист» був вперше використаний у законі про соціальний захист США в 1935 р., що законодавчо визначило новий етап для цієї країни, ввівши інститут обов'язкового страхування щодо старості, смерті, інвалідності та безробіття. Незабаром цей термін став широко застосовуватися в багатьох країнах світу, він висловлював сутність проблеми організації національних систем допомоги непрацездат-

ним громадянам, а також громадянам похилого віку. У зв'язку з цим соціальний захист має низку ознак.

По-перше, це система суспільних відносин, яка призначена для задоволення особистих матеріальних потреб громадян через індивідуальну форму розподілу зі спеціальних фондів.

По-друге, соціальний захист здійснюється державою за рахунок коштів суспільства і він спрямований на певні верстви населення

По-третє, кошти надаються замість заробітної плати або як доповнення до неї у випадках, передбачених законодавством (при втраті або зниженні заробітку, за неможливості працевлаштування тощо) [4].

У 1950-х роках. у багатьох країнах світу відбулися кардинальні зміни у соціальній політиці, які зумовили необхідність систематизації та координації різнопланових сегментів та інститутів соціальної сфери з позиції характеристики її захисних функцій.

Становлення законодавчого забезпечення соціального захисту в Україні в сучасному розумінні пройшло тривалий процес становлення та розвитку. Термін соціальність означає суспільне тобто пов'язане з суспільством та його розвитком.

Соціальні масові заходи в більшості випадків проводяться не публічно. В переважній більшості вони проводяться з урахуванням потреб тих чи інших категорій громадян які мають проблеми у тій чи іншій сфері.

До соціальних заходів відносять такі:

- видавання пенсій особам, які досягли відповідного віку та мають на це право;
- видавання різноманітних виплат також різним категоріям громадян;
- видавання гуманітарної допомоги у зв'язку з тими чи іншими проблемами, особливо це поширене зараз в Україні адже велика кількість населення змушені внаслідок агресії Російської Федерації залишити свої будинки, майно та інші речі і стали тимчасово переміщеними особами.
- видавання різноманітних видів допомоги в тому числі продукти харчування, засоби гігієни та т. ін.
- проведення різноманітних медичних та інших заходів, які спрямовані на надання медичної допомоги, психологічного розвантаження та т. ін.

Тобто головним завданням соціального захисту є усунення ризиків для окремих категорій громадян тієї чи іншої держави, які виникають в процесі життєдіяльності [5].

Проведення масових заходів соціального спрямування в більшості випадків прово-

диться індивідуально, але при видаванні допомоги та проведення медичних оглядів ці заходи можуть бути масовими. Зазначені заходи проводяться як державними органами так і волонтерськими організаціями. Міжнародні організації та українські волонтерські організації надають допомогу таким громадянам і забезпечують їх необхідними товарами, ліками та т. ін.

Слід зазначити, що соціальні масові заходи в переважній більшості проводяться без порушень, але є окремі випадки, коли виникають непорозуміння наприклад, при роздаванні гуманітарної допомоги, і в таких випадках втручається Національна поліція

Крім того досить часто дослідники розглядали інші масові заходи, які, мають відношення до соціуму, але не підпадають під категорії масових заходів, які вже детально вивчені, наприклад, релігійні, культурно-масові, спортивні та т. ін.

Окремим видом масових заходів в Україні визначають так звані сімейні або певною мірою побутові масові заходи. Вони також проводяться без відповідних планів, але кількість учасників попередньо певною мірою узгоджується. Ці заходи включають такі як святкування днів народження, інших пам'ятних дат і роковин подій, весілля, хрестини дітей та т. ін..

У зазначених масових заходах в переважній більшості відсутні якісь планові дії. Проте при проведенні весіль є досить часто певні традиції, яких повинні дотримуватися учасники таких масових заходів. Зазначені масові заходи в переважній більшості побудовані на звичаях та традиціях, які можуть бути як сімейними, а також регіональними чи пов'язані з релігією [6].

Під час проведення таких заходів більшість присутніх знайомі і тому питання щодо окремих порушень, які можуть бути під час проведення зазначених заходів є досить рідкісними.

Слід зазначити, що після проведення окремих сімейних заходів відбуваються зміни у соціальному стані громадян. Вони одружуються і утворюють сім'ї [7].

До соціальних заходів, на нашу думку, відносяться також окремі випадки створення черг на вулицях у закладах торгівлі, чи в інших які виникають спонтанно і не мають ніякої політичної чи іншої мети.

До окремого виду масових заходів, на нашу думку, відносяться такі як проведення масових торгових заходів, ярмарок, базарів, розпродажів та т. ін. В переважній більшості такі масові заходи проводяться з попередніми

оголошеннями та вони плануються. Досить часто під час проведення таких заходів відбуваються певні театралізовані вистави та виступають окремі артисти [8].

Також під час зазначених масових заходів проводилися заходи економічного характеру, укладалися торгівельні та інші угоди та т. ін.

Якщо проаналізувати дотримання правопорядку під час зазначених масових заходів то в цілому вони проводяться досить спокійно, не зважаючи що під час таких масових заходів збирається велика кількість людей.

На сьогодні в Україні досить розвинений один з нових масових заходів – організація евакуації населення з місць де відбуваються військові дії. Зазначені заходи є організованими, у них беруть участь громадяни, а також працівники рятувальних служб та Національної поліції України.

Разом з тим на сьогодні проведення таких заходів є небезпечним, адже Російська Федерація досить часто використовує масові скупчення людей в Україні для проведення терористичних актів, обстрілів ракетами та бомбардуванням.

Поряд з організованими соціальними масовими заходами окремі деяких дослідники виокремлюють і стихійні, неорганізовані масові заходи. До неорганізованих масових заходів можна віднести також скупчення великої кількості людей на пляжах та біля водойм влітку. Зазначені заходи виникають стихійно і не вимагають відповідного регулювання. Єдиними аспектами щодо попередження зазначених заходів є наприклад, приписи санітарних служб щодо неможливості купатися в тій чи іншій водоймі.

Неорганізованими масовими заходами також можна визначити створення черг з метою придбання якихось товарів, квитків та т. ін. Крім того до неорганізованих масових заходів можна віднести випадки коли громадяни скупчуються в окремих місцях, наприклад, для очікування транспорту чи з іншою метою.

Крім того органи місцевого самоврядування та місцева влада організовує відповідні заходи щодо захисту життя громадян, тобто створюються рятувальні загони, які мають рятувати відпочиваючих під час виникнення надзвичайних ситуацій

Висновки і перспективи подальших досліджень у даному напрямі

1. Загальною характеристикою визначених масових заходів є те, що більшість з них не мають ніякого політичного чи іншого підґрунтя, вони пов'язані з повсякденним життям людей и проводяться тоді коли виникає необхідність. На сьогодні такі масові заходи певною мірою є небезпечними, адже при їх проведенні збирається певна кількість осіб, а військові Російської Федерації можуть наносити удари крилатими ракетами по місцях проведення зазначених масових заходів. Як приклад можна навести знищення більше ніж 40 осіб у Костянтинівці Донецької області та в ряді інших міст України.

2. Зазначені заходи спрямовані на соціальні потреби людей, окремі з них мають відповідні традиції, наприклад, весілля, відповідно з якими проводяться певні дії, спрямовані на створення перш за все атмосфери свята.

3. Окремі види зазначених масових заходів мають відповідні плани проведення проте більшість з них проводяться або відповідно до традицій або спонтанно. До масових заходів, які плануються належать такі соціальні масові заходи як проведення ярмарок, різноманітних торгівельних та інших заходів. Окремі масові заходи проводяться в залежності від сезону, наприклад, святкування Різдва Христового не як релігійного свята, Нового року, присутність великої кількості людей на пляжах біля водойм та т. ін.

4. Перспективами щодо дослідження системи соціальних, сімейних та інших заходів можна визначити наступні:

- вдосконалення законодавства стосовно пенсійного та іншого забезпечення громадян з метою створення відповідного стану безпеки в суспільстві;

- вивчення та систематизація законодавства стосовно сімейних звичаїв та традицій з метою їх поширення серед громадян;

- створення відповідного безпекового середовища стосовно інших соціальних масових заходів (розпродаж, ярмарків, роздавання волонтерської допомоги та т. ін.) у зв'язку з агресією та обстрілами Російською Федерацією.

Література:

1. Основи наукових досліджень у соціальній роботі: навч. посіб. / ред. М. М. Букач, Т. С. Попова, Н. В. Клименюк. Миколаїв: ЧДУ ім. П. Могили, 2009. 284 с.

2. Кубіцький С. О. Історія соціальної роботи в зарубіжних країнах: навчальний посібник. Київ: ДАКККіМ, 2009. 298 с.

3. Теорії і методи соціальної роботи: підручник / за ред. Т.В. Семігіної, І.І. Миговича. Київ: Академ-видав, 2005. 328 с.
4. Анпілогова Б. Ю. Соціальний захист як особливий соціально-правовий феномен. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія ПРАВО*. 2023. вип. 79 частина 1 С. 291–297
5. Борецька Н. П. Соціальний захист населення на сучасному етапі: стан і проблеми: монографія. Донецьк: Янпрі, 2001. 209 с.
6. Федоренко Р. П. Психологія сім'ї: навч. посіб. / Раїса Петрівна Федоренко. Луцьк : Вежа-Друк, 2015. 364 с.
7. Йовенко Л. І., Терешко І. Г. Традиційне родинне виховання українців: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. Умань: РВЦ «Софія», 2010. 239 с.
8. Баличева Л. В., Шелкунова Н. Л. Специфіка традиційної ярмаркової торгівлі Харкова в ХІХ ст. Південний архів (історичні науки) : збірник наукових праць. 2022. Вип. 37. 118 с.